

Συνών. ἀθεοτρομασμένος, ἀθεόφοβος, ἀντίθ. θεόφοβος, θεοφοβούμενος. Πβ. ἀθεόκριτος, ἀθεόπιστος.

ἀθεόφοβα ἐπίρρ. Λεξ. Λάουνδ. ἀθιόφονβα Θράκ. (Ἀδριανούπ.)

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. ἀθεόφοβος. Ἡ λ. καὶ παρὰ Σομ.

Χωρὶς φόβον Θεοῦ, ἀσεβῶς.

ἀθεοφοβία ἡ, λόγ. σύνηθ. καὶ δημῶδ. Πόντ. ἀθγουφουβιά Λέσβ.

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. ἀθεόφοβος.

Ἡ ἔλλειψις φόβου Θεοῦ ἔνθ' ἄν.: Ἡ ἀθεοφοβία του δὲ λέγεται. πολλὰ. Ἀπὸ ντ' ἐποίκες ἀθεοφοβία ἔν' (αὐτὸ ποῦ ἔκαμες κτλ.) Πόντ. Αἶκον ἀθεοφοβίαν πα γίνεται; (καὶ τοιαύτη ἀθεοφοβία εἶναι δυνατόν νὰ ὑπάρξῃ;) αὐτόθ. Μὰ τὴν ἀλήθειαν, ἀπὸ ἀθεοφοβία ἔν' αὐτόθ.

ἀθεόφοβος ἐπίθ. κοιν. καὶ Πόντ. (Οἶν. Ὁφ. Τραπ. Χαλδ. κ. ἄ.) ἀθεόφοβο Τσακων. ἀθεόφοος Κύπρ. Μεγίστ. Χίος (Αὐγών.) ἀθεόφογος Πόντ. ἀθεγόφοβος Πόντ. ἀθιόφονβους Σάμ. κ. ἄ.

Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ ἐπιθ. θεόφοβος.

1) Ὁ μὴ φοβούμενος τὸν Θεόν, ὁ ἀνόσιος, ὁ ἀσεβής κοιν. καὶ Πόντ. (Οἶν. Ὁφ. Τραπ. Χαλδ. κ. ἄ.) Τσακων.: Ἐσκότωσε τὸ παιδί του ὁ ἀθεόφοβος! Βρὲ τὸν ἀθεόφοβο, δουλειὰ ποῦ ἔκαμε! Ὡ, τὸν ἀθεόφοβο, ποῦ ῥχεταὶ καὶ 'ς τὴν ἐκκλησιά! κοιν. Ἀθεόφοβε, θεοκριμένε, νὰ σὲ κρίνῃ ὁ Θεός! Ἄνδρ. Μὰ ὁ ἀθεόφοβος νὰ μὴ σκεφθῇ καθόλου πῶς θὰ τὸν ἰδοῦν! Νάξ. Ἀθεόφοβε, νιό ἔν' ἀβούτο τ' ἐποίκες; (τί εἶναι αὐτὸ ποῦ ἔκαμες;) Τραπ. Συνών. ἀθεοτρομασμένος, ἀθεότρομος, ἀντίθ. θεόφοβος, θεοφοβούμενος. 2) Ὑπέρμετρος, πολὺς, συνήθως μετὰ τοῦ οὐσ. ξύλο Κεφαλλ. Μακεδ. (Θεσσαλον.) κ. ἄ.: Θὰ σοῦ δώσω ξύλο ἀθεόφοβο Θεσσαλον. Ἐφαγε ἀθεόφοβο ξύλο Κεφαλλ. Συνών. ἀλύπητος.

ἄθερα ἐπίρρ. Πελοπν. (Τρίκκ.) κ. ἄ.

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. ἄθερος.

Ἀθέριστα ἔνθ' ἄν.: Ἐχομ' ἄθερ' ἀκόμα Τρίκκ. Συνών. ἀθέριστα.

ἀθεράπευτος ἐπίθ. λόγ. συνήθ. ἀθαράπαιτους Ἡπ. Μακεδ. ἀθαράπαγος Κρήτ.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. ἀθεράπευτος. Τὸ ἀθαράπαγος διὰ τὸν ἀόρ. ἐθεραπάηκα τοῦ ρ. θαραπεύγω, δι' ὃ ἰδ. θαραπεύω.

Ἀνίατος σύνηθ.: Ἀσθένεια - πληγὴ ἀθεράπευτη σύνηθ. Συνών. ἀγιάτρευτος.

ἀθέρας ὁ, κοιν. Καπ. (Σινασσ.) ἀθ-θέρας Εὐβ. (Ὁξύλιθ.) ἐθέρας Ἰκαρ. Κρήτ. Κύπρ. κ. ἄ. ἀθίας Σαμοθρ. ἀθέρα ἡ, Βιθυν. Θράκ. (Σηλυβρ.) Καλαβρ. (Χωρίο Ροχούδ.) Κάμπ. Μακεδ. (Καστορ.) Μεγίστ. Πελοπν. (Ἀρκαδ. Λάστ.) Πόντ. (Ἀμισ. Κοτύωρ. Ὁφ. Σάντ. Τραπ. Χαλδ. κ. ἄ.) Ρόδ. Σύμ. κ. ἄ. — Λεξ. Λάουνδ. ἀθ-θέρα Κάμπ. Χίος κ. ἄ. ἀτέρα Ἀπουλ. ἀφέρα Πόντ. (Ἀμισ.) ἐθέρα Κύπρ.

Ἐκ τοῦ ἀρχ. οὐσ. ἀθήρ.

Α) Κυριολ. 1) Ὁ ἀθήρ τοῦ στάχους κοιν.: Ὁ γάδαρος ἐκατάπκεν τὴν ἀθέραν τοῦ κλιθ-θαροῦ τῶαί βέχ-χει

Κύπρ. Τὸ σιτάριν, ἂν δὲν μαυρίσῃ ἡ ἀθέρα του, ἔν' ῥιμανίσκει (ῥιμαρίζει) αὐτόθ. Συνών. ἀγάνα (I) 1, ἀγανο 1. β) Τὸ λεπτότατον καὶ βελονοειδὲς ὅσπου ἰχθύος Κάμπ. Ρόδ.: Ἐκατάπκεν μὴν ἀθέραν τοῦ ψαριοῦ Ρόδ. Συνών. ἀγάνα (I) 2, ἀγανο 2. γ) Τὸ ἀναπνιζόμενον νῆμα τοῦ κουκουλλίου Ἀθῆν. δ) Ἡ ἐκ τῶν σταχύων κόνις, ἄχνη τῶν σιτηρῶν Κύπρ.: Κοδῶνισ' τὸ σιτάριν νὰ βκῇ ὁ ἀθέρας του. Συνών. ἄχνη. ε) Στάχυς Κάμπ. Κύπρ. 2) Ἡ ἀκμή παντὸς τέμνοντος ὀργάνου, οἷον μαχαίρας, ξυραφίου κττ. Εὐβ. (Κύμ.) Ἡπ. Θράκ. (Μάδυτ. Σαρεκκλ.) Κρήτ. Κύνθηρ. Κύπρ. Κῶς Μακεδ. Πελοπν. (Ἀρκαδ.) Πόντ. (Ὁφ.) Προπ. (Κύζ.) Ρόδ. Σαλαμ. Σάμ. Σκόπ. Σῦρ. (Ἐρμούπ.) Χίος κ. ἄ.: Ὁ ἀθέρας τοῦ μαχαιριοῦ εἶναι χαλασμένος πολλὰ. Ἡ ἀθέρα τοῦ μαχαιριοῦ ἐλύγισε Ρόδ. Θὰ στομώσῃ ἡ ἀθέρα τοῦ φίλου (μαχαίρας βυρσοδεπικῆς) Ἐρμούπ. Ἐπόστρεψεν ἡ ἀθέρα τοῦ μαδαικοῦ τδ' ἔν' κόβκει Κύπρ. Ἡ ἀθέρα τῇ σπαθί' Ὁφ. || Φρ. Κόβκει σὰν ἀθέρα ἡ γλῶσσά του (εἶναι εὐφραδής) Ἀρκαδ. Ἀθέρα πάει ἡ γλῶσσά του (συνών. τῇ προσηγουμένῃ) αὐτόθ. Ἀθέρας εἶναι (ἐπιτηδειότατος) Κύμ. β) Ἡ τέμνουσα τῶν δοκῶν γωνία Θράκ. (Σαρεκκλ.) γ) Ἡ τραχύτης τῆς ἀκμῆς τοῦ ξυραφίου, ὅταν τοῦτο ἀκονηθῇ ἐπὶ τοῦ τροχοῦ (οὕτω ἡκονημένον τὸ ξυράφιον ἐρεθίζει τὸ δέρμα, οἱ δὲ κουρεῖς ἀπαλύνουν αὐτὸ ἐπὶ τῆς ἀκόνης ἢ ἐπὶ λωρίου) κοιν.: Τὸ ξυράφι ἔχει ἀθέρα καὶ δὲν κόβει. Κοίταξε νὰ ρίξῃς τὸν ἀθέρα. Ὁ τροχὸς ἀφίνει ἀθέρα κοιν. Τὸ ξυράφιον μου ἔν' νωστοακονημένον τδ' ἔδει πολ-λὴν ἀθέραν (νωστοακονημένον = νεωστὶ ἀκονημένον) Κύπρ. δ) Φλεγμονὴ πληγῆς, πύρωσις Πόντ. (Κοτύωρ. Ὁφ. Τραπ. Χαλδ. κ. ἄ.): Ἡ γερά μου ἔδ' ἀθέρα (γερά = πληγὴ) Ὁφ. Ὑέσον ἔναν κορμῶνδ' 'ς σὴν χόβολην ἀφκὰ καὶ βάλεν ἀ ἀπάν' 'ς σὴν γεράν νὰ παίρ' τὴν ἀθέραν Κοτύωρ. ε) Οἰδημα τῶν χειρῶν καὶ τοῦ σώματος τῶν ἀνθρώπων τῶν κατεργαζομένων χλωροὺς καλάμους (πιθανώτατα προερχόμενον ἐξ ἐρεθισμοῦ τοῦ ἀθέρος τῶν φύλλων τῶν καλάμων) Στερελλ. (Μεσολόγγ.) ς) Σχισμὴ Μακεδ. (Γκιουβ.): Ἀνοιξε μὲ τὸ μαχαίρι ἀθέρα κ' ἔγλεπε τὴ γυναῖκα τοῦ μπέη ποῦ πῆγαινε μὲ τὸν ξένο (ἐκ παραμυθ.) 3) Ἡ ἀνωτάτη ἐπιφάνεια, ἡ κορυφὴ Ἰκαρ. Κρήτ. Κύπρ.: Ἐκάνη ἡ ἀθέρα τοῦ προσώπου μου ὅσον νὰ πυρώσω τὸν φοῦρνον Κύπρ. 4) Τὸ λεπτότερον καὶ ἐκλεκτότερον μέρος πράγματός τινος Ἀθ. Βιθυν. Ἡπ. Θράκ. (Σαρεκκλ. κ. ἄ.) Καπ. (Σινασσ.) Κύπρ. Κῶς Λυκ. (Λιβύσσ.) Μακεδ. Μέγαρ. Μεγίστ. Πελοπν. (Γορτυν. κ. ἄ.) Ρόδ. Σάμ. κ. ἄ.: Πήραμι τοὺν ἀθέρα ἀπ' τ' ἀλεύρ' Σάμ. Νὰ μοῦ βάλῃς καλὸ λάδι. — Ἀθέρα σοῦ δῶσα! Ἀθ. Μωρέ, θὰ σοῦ δώσω τὸν ἀθέρα τοῦ σταφυλίου μου μὲ ἔξι δραμὲς μονάχα! Μέγαρ. Σιτάρ' ἀθέρας (σίτος ἀριστος) Ἡπ. Σὲ δίνω τὸν ἀθέρα τῇ τυριῶν Σαρεκκλ. Βούτυρος ἀθέρας πρᾶμα! αὐτόθ. || Γνωμ.

Ὅποιος διαλέγει τὸν ἀθέρα, παίρνει τὴν κακὴν του μέρα (ὁ λεπτολογὼν καὶ μὴ ἀποφασίζων συνήθως ἔνεκα τῆς χρονοτριβῆς ταύτης ἀποτυγχάνει κατὰ τὰς ἐπιχειρήσεις του) Γορτυν. κ. ἄ. β) Τὸ λεπτότατον ἄλευρον Θράκ. Μακεδ. Προπ. (Κύζ.)

Β) Μεταφ. 1) Ὁ ἀφρός, τὸ ἄνθος, ἐπὶ ἀνθρώπου διὰ τὴν καλλονὴν ἢ τὴν ἀρετὴν διακρινόμενου Ἡπ. Θράκ. (Σαρεκκλ.) κ. ἄ. — Μποέμ Ἀγριοιολούλ. 56: Παρθένες πεντάμορφες καὶ ἄγχιχτες σὰ λουλούδια τοῦ βουνοῦ, ὁ ἀφρός καὶ ὁ ἀθέρας τῆς ὁμορφίᾳς καὶ τῆς παρθενίᾳς Μποέμ ἔνθ' ἄν.: Χάθ' κε ἡ ἀθέρας τῇ μαχαλᾷ (ἀπέθανε ὁ καλύτερος τῆς συνοικίας) Σαρεκκλ. || Ἄσμ.

Κούνια, κούνα τὸν ἀθέρα, τὴν καλὴν μου θυγατέρα, κούνια, κούνα τὸ ἀρνάκι, τὸ γλυκὸ μου τὸ ἀρνάκι

βαυκάλ.) Ἡπ. 2) Ἐρεθισμός, ὀργή, θυμός Πόντ. Σάντ.): Ἀφ' ὅ ἀτον, ἀθέραν ἔθ' (ἄφησέ τον, εἶναι εἰς τὸν θυμόν του). 3) Ἐπίδρασις, δύναμις Πόντ. (Οἶν.) Ἡ λ. καὶ ὡς τοπων. Ζάκ. Ἰκαρ. Κεφαλλ. Ρόδ.

ἀθήρι τό, Κρήτ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀθήρας.

Τὸ ἐκλεκτότερον μέρος πράγματός τινος: Τ' ἀθήρι τοῦ ἡμιτισσαρεῶς.

ἀθεριάζω ἀμάρτ. ἀθεραζομαι Κύπρ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀθήρας.

Πάσχω τὸν λαιμόν ἐξ ἐπικολληθέντος ἀθέρος στάχυνος, κυρίως ἐπὶ ζώου, σπανιώτατα δ' ἐπὶ ἀνθρώπου: Ὁ ἄπ-παρος ἀθεράσθηκεν. Ἡ μοῦλα ἐν' ἀθερασμένη.

ἀθερίνα ἡ, κοιν. καὶ Πόντ. (Τραπ.) ἀθιρίνα Λυκ. (Λιβύσσ.) ἑθερίνα Ἰος Πόντ. (Οἶν.) ἑτερίνα Πόντ. ἀφρίνα Ἡπ. ἀθέρ'να Πελοπν. (Λακων.)

Ἐκ τοῦ ἀρχ. οὐσ. ἀθερίνη. Ὁ τύπ. ἀφρίνα κατὰ παρετυμολ. πρὸς τὸ ἀφρός (ιδ. ΜΣτεφανίδ. ἐν Λαογραφ. 10 (1929) 205).

1) Ὁ ἰχθύς ἀθερίνη ἢ ἀθερινός, ἀθερίνη ἢ ἔψητος (atherina hepsetus) τοῦ γένους τῶν ἀθερινῶν (atherinae) τῆς τάξεως τῶν ἀκανθοπτερυγίων (mugiloidae), ἀλλὰ καὶ ἄλλα εἶδη τοῦ αὐτοῦ γένους, ὡς atherina boyeri, atherina mochon κοιν. καὶ Πόντ. (Οἶν. Τραπ. κ. ἀ.) Πβ. θρίσσα, σμαρίδα, χαψί. 2) Ὁ ἰχθύς σμαρίς Κρήτ. Κύπρ. κ. ἀ. 3) Ἡ λεπτή σμαρίς Κρήτ.

4) Μεταφ. τὸ εἰς λεπτότατα τεμάχια κομμένον κρόμμυον Κρήτ. [**]

ἀθερινεῖα ἡ, Ἰων. (Κρήν.) ἀθερ'νεῖα Ἰων. (Κρήν.)

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀθερίνα.

Δίκτυον πρὸς ἄγραν ἀθερίνης ἢ μικρῶν ἰχθύων: Ἐπασα εἰς ἀθερινούς μετ' ἡν ἀθερινεῖα. Συνών. ἀθερινεῖο, ἀθερινίστρα, ἀθερινόδιχτο, ἀθερινολόγος, ἀθερίν-νος II. [**]

ἀθερινεῖάζω Κρήτ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀθερίνα.

Ρίπτω, χρησιμοποιοῦ τὴν ἀθερίνην ὡς δόλωμα: Τὰ μονδιάσματα ἀθερινεῖσάμενε γὰρ νὰ εἰζώμενε τὴ νύχτα τὰ σκοινιά (μονδιάσματα = ἡ ὥρα τοῦ λυκόφωτος). Πβ. ἀθερινό-δόλωμα.

ἀθερινεῖο τό, Θράκ. (Σηλυβρ.) ἀθιρ'νεῖον Θράκ. (Αἰν.)

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀθερίνα.

Ἀθερινεῖα, ὁ ιδ.

ἀθερίνι τό, ἀμάρτ. ἀθ'ρίνι Χίος

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀθερίνα. Ἐν Λεξ. Λάουνδ. ἀθερίνιον.

Ἀθερίνιος I, ὁ ιδ. [**]

ἀθερινίστρα ἡ, ἀμάρτ. ἀθ-θερινίστρα Κάρπ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀθερίνα.

Ἀθερινεῖα, ὁ ιδ.

ἀθερινόδιχτο τό, Ἰων. (Κρήν.) Κύθν.

Ἐκ τῶν οὐσ. ἀθερίνα καὶ δίχτυ.

Ἀθερινεῖα, ὁ ιδ., ἐνθ' ἄν.: Γὰρ νὰ πιάσης τοὶ ἀθερινούς χρειάζεται ἀθερινόδιχτο Κρήν.

ἀθερινοδόλωμα τό, Σίφν. ἀθερ'νοδόλωμα Σίφν

Ἐκ τῶν οὐσ. ἀθερίνα καὶ δόλωμα.

Τὸ ἐξ ἀθερίνης δόλωμα πρὸς ἀλιεῖαν ἰχθύων.

ἀθερινολόγος ὁ, Ἀντικύθ. Κρήτ. κ. ἀ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀθερίνα καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ.-λόγος.

Ἀθερινεῖα, ὁ ιδ.

ἀθερίνος ὁ, Ἰος Νάξ. Πάρ. Πελοπν. (Λακων.) Σίφν. Σῦρ. κ. ἀ. ἀθερινός Ἀνδρ. Ἰκαρ. Ἰων. (Κρήν.) Μεγίστ. Νάξ. Σύμ. Χίος κ. ἀ. ἀθερ'νός Ἀμοργ. Θήρ. ἀθερ'νός Ἀμοργ. ἀθιρ'νός Σάμ. ἀθ'ρινός Ἀθῆν. Αἴγιν. Μέγαρ. Πάρ. Σάμ. ἀτ-τερινός Χίος (Καρδάμ.) ἐθερινός Νάξ. Πάρ. Σύμ. ἐθερ'νός Θήρ. Κρήτ. Σέριφ. ἑθερινός Ἀμοργ. Ἰος Κεφαλλ. Κέως Πάρ. Πελοπν. (Μονεμβ.) Σῦρ. ἑρινός Κῶς ἀλαθρινός Αἴγιν.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. ἀθερίνιος.

I) Ὁ ἰχθύς ἀθερίνα I, ὁ ιδ. ἐνθ' ἄν.: Ἡ τρατί-τα ἐμάζεψε οὐλο ἑτερινὸ Κῶς. Ἡ λ. καὶ ὡς ἐπών. Μεγίστ. Σίφν. II) Δίκτυον πρὸς ἄγραν ἀθερίνης ἢ μικρῶν ἰχθύων Μεγίστ. Σύμ.: Ἐπῆρε τὸν ἀθερινὸ γὰρ νὰ πᾶ νὰ μαέψη δούλωμα Σύμ. Συνών. ιδ. ἐν λ. ἀθερινεῖα. [**]

ἀθερινόψυχος ἐπίθ. ἀμάρτ. ἀθερ'νόψυχος Ἰων. (Κρήν.) Νάξ. (Ἀπύρανθ.) Πελοπν. (Μάν.)

Ἐκ τῶν οὐσ. ἀθερίνα καὶ ψυχή.

Μικρόψυχος, ἄτολμος, δευλὸς ἐνθ' ἄν.: Καλὰ καλὰ εἶν' ἀθερ'νόψυχος κ' εὐτὸς Ἀπύρανθ.

ἀθήριστα ἐπίρρ. πολλαχ. ἀθήριγα Πελοπν. (Καλάβρυτ. Κόρινθ.)

Ἐκ τοῦ ἐπίθ. ἀθήριστος. Ἡ λ. καὶ παρὰ Σομ.

Χωρὶς νὰ ἔχη θερίσει τις ἐνθ' ἄν.: Ἐχω ἀκόμα ἀθήριγα Καλάβρυτ. Συνών. ἄθερα.

ἀθήριστος ἐπίθ. κοιν. καὶ Καπ. Πόντ. ἀθήριστους Θράκ. (Αἰν.) ἀθέρ'στους βόρ. ιδιόμ. ἀσέριτε Τσακων. ἀθήριγος Εὐβ. (Αὐλωνάρ.) Κεφαλλ. Πελοπν. (Καλάβρυτ. Κόρινθ. Λακων.) Πόντ. (Κερασ. Ὁφ. Χαλδ.) ἀθέρ'γος Θράκ. ἀθέρ'γους Στερελλ. (Αἰτωλ.) ἀθήριος Πόντ. (Κερασ. Τραπ.) ἀθήρετος Πόντ. ἀθέρ'τος Δαρδανέλλ. (Ὁφρύν.)

Τὸ μεταγν. ἐπίθ. ἀθήριστος. Τὸ ἀθήρετος κατὰ τὰ παραγόμενα ἐκ τῶν περισπωμένων ρημάτων.

Ὁ μὴ θερισθεὶς ἐνθ' ἄν.: Κάμπος ἀθήριστος. Σιτάρι-χωράφι ἀθήριστο κοιν. Ἀθήριγ' πλαγιά Αἰτωλ. Χωράφι ἀθήριγα Κερασ. Τραπ. Χαλδ. || Φρ. Θερισμένο κὶ ἀθήριστο εἴ' ἀφήκανε (ἐπὶ σίτου κακῶς θερισθέντος) Βιθυν. (Κατιρ.) || Αἰνιγμ. Ἀσπαρτον κὶ ἀθήριγον, χρυσὸν κοκκωναρόπον (ἄλας) Κερασ. || Ἀσμ.

Πουλεῖ χωράφια ἀθήριστα, χωράφια θιρισμένα Αἰν.

Ἐχει χωράφια ἀθήριστα, θέλουν νὰ θεριστοῦνε Καπ. Συνών. ἄθερος.

